

Magdalena Centkowska

Przegląd inicjatyw na rzecz bezpieczeństwa Unii Europejskiej w świetle problemu migracji

Obronność - Zeszyty Naukowe Wydziału Zarządzania i Dowodzenia Akademii Obrony Narodowej nr 2(14), 36-47

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

AUTOR

mgr Magdalena Centkowska

m.centkowska@aon.edu.pl

mgr Martyna Zarzycka

m.zarzycka@aon.edu.pl

PRZEGLĄD INICJATYW NA RZECZ BEZPIECZEŃSTWA UNII EUROPEJSKIEJ W ŚWIETLE PROBLEMU MIGRACJI

Zmiany zachodzące obecnie na kontynencie europejskim mają charakter bardzo dynamiczny, a kierunek ich rozwoju jest trudny do przewidzenia. Często skutkuje to tym, iż bezpieczeństwo jednostek, grup lub całych społeczności staje się poważnie zagrożone. Nie sposób przewidzieć wszystkich pojawiających się zagrożeń i przeciwdziałać im, można jednak podejmować działania, które być może zapobiegną części z nich albo przynajmniej ograniczą ich zasięg i skalę oddziaływań. Jak słusznie zauważa Norman Vincent Peale: *być może działanie, które podejmiesz, zostanie uwieńczone sukcesem; być może konieczne będą po nim jeszcze inne działania czy adaptacje. Ale każde działanie jest lepsze niż całkowity brak działania.*

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie podstawowych zagadnień dotyczących problemu migracji oraz identyfikacja inicjatyw podejmowanych przez Unię Europejską na rzecz poprawy bezpieczeństwa krajów UE w odniesieniu do zjawiska migracji.

Problem główny został sformułowany w postaci następującego pytania: *jakie inicjatywy podejmowane są przez UE w celu poprawienia bezpieczeństwa krajów UE w odniesieniu do problemu migracji?*

Odpowiedź na problem badawczy warunkuje wiele złożonych czynników. W postępowaniu badawczym wykorzystano zarówno wyniki własnych obserwacji, jak również wnioski z analizy literatury przedmiotu.

Mając na uwadze właściwy odbiór przedstawionych treści, należy zdefiniować kilka podstawowych pojęć, takich jak: *bezpieczeństwo*, *zagrożenie*, *wyzwanie* oraz *migracja*. Niewłaściwe ich zrozumienie mogłoby w sposób negatywny wpłynąć na odbiór niniejszych treści.

Bezpieczeństwo definiowane jest jako *brak zmartwień i lęku wynikających z różnego rodzaju zagrożeń dla człowieka, takich jak: życie, zdrowie, nietykalność osobista i mienia, wolność, swoboda przekonań i głoszenia poglądów, prawo do pracy*¹.

¹ J. Stańczyk, *Współczesne pojmowanie bezpieczeństwa*, Instytut Studiów Politycznych PAN, Warszawa, 1996, s. 18.

Z kolei pojęcie *zagrożenia* najogólniej rozumiane jest jako *brak bezpieczeństwa i postrzegane jest jako negatywne zjawisko powodujące prawdopodobieństwo postania sytuacji kryzysowej i niebezpieczeństwa dla otoczenia, prowadzące w konsekwencji do kryzysu*².

Wyzwanie można definiować jako nową, trudną sytuację, która wymaga podjęcia stosownych działań, często wiąże się z poświęceniem i dużym wysiłkiem.

Ważnym czynnikiem, który stanowi zagrożenie, a zarazem wyzwanie dla bezpieczeństwa, jest *migracja*, definiowana jako *przemieszczanie się ludności do nowych miejsc osiedlenia, zwłaszcza do innych państw*³. Jednym z jej typów jest *imigracja* od łacińskiego *immigrare* – wprowadzić się. Według definicji pojęcie to oznacza *ruch wędrownkowy ludności związany ze zmianą miejsca stałego zamieszkania, rozpatrywany z perspektywy kraju przybycia. To także grupa ludzi osiadła w obcym kraju w wyniku tego ruchu; imigracja jest końcowym momentem procesu, którego początek stanowi emigracja. Innymi słowy z imigracją będziemy mieli do czynienia w przypadku przybycia do kraju w celu osiedlenia się w nim lub dłuższego pobytu, natomiast emigracja będzie dotyczyła opuszczenia kraju własnego i osiedlenia się w innym*⁴.

Migracje są nieodzownym elementem współczesnej, zglobalizowanej rzeczywistości. Zmiana miejsca zamieszkania lub pobytu nie jest jednak zjawiskiem nowym, charakterystycznym jedynie dla dzisiejszych czasów. Analizując dzieje dawnych cywilizacji, nietrudno zauważyć, że ludzie nieustannie przemieszczali się i zasiedlali nowe terytoria. Spowodowane było to wieloma czynnikami: politycznymi, ekonomicznymi, czy społecznymi. Intensyfikacja tego procesu często wynikała z gwałtownych zmian w obszarze gospodarki, transportu, infrastruktury, itp. Istotnymi czynnikami, mającymi znaczący wpływ na zjawisko migracji, były momenty przełomowe w historii, takie jak np. dwie wojny światowe, które zmusiły ludzi do ucieczek, ewakuacji, deportacji, czy wysiedleń.

Czynniki, które mają wpływ na decyzję dotyczącą zmiany miejsca zamieszkania lub dłuższego pobytu, to tzw. czynniki „wypychające” oraz czynniki „ciągnące”, w zależności od motywu migrujących. W tabeli 1 przedstawiono czynniki mające kluczowy wpływ na proces migracji.

Ze względu na czas trwania migracji można wyróżnić jej następujące rodzaje⁵:

² E. Nowak, *Zarys teorii bezpieczeństwa narodowego*, Difin, Warszawa, 2011, s. 39.

³ <http://sjp.pl/migracja> [dostęp: 21.04.2015].

⁴ P. Kaczmarczyk, *Migracje zarobkowe Polaków w dobie przemian*, Wyd. Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, 2005, s. 17-18.

⁵ A. Sakson, *Migracje – fenomen XX i XXI wieku*, Przegląd Zachodni, 2008, nr 2, s. 12.

- migracje okresowe (czasowe), dokonywane głównie w celach zarobkowych o określonym czasie trwania; mają miejsce wówczas, gdy emigranci po zebraniu określonej kwoty pieniężnej wracają do własnego kraju;
- migracje sezonowe – krótkookresowe wyjazdy w celach zarobkowych, związane z wykonywaniem prac sezonowych;
- migracje wahadłowe – najczęściej występują na pograniczu państw. Jest to zazwyczaj systematyczne przemieszczanie się osób między miejscem zamieszkania a terytorium, na którym przebywają.

Tabela 1.

Motywy migracji

RODZAJE CZYNNIKÓW	CZYNNIKI WYPYCHAJĄCE	CZYNNIKI CIĄGNĄCE
Ekonomiczne i demograficzne	<ul style="list-style-type: none"> • ubóstwo; • bezrobocie; • niskie płace; • wysoki przyrost naturalny; • brak podstawowej opieki medycznej; • braki w systemie edukacji; 	<ul style="list-style-type: none"> • perspektywy wyższych zarobków; • perspektywy poprawy standardu życia; • rozwój osobisty lub zawodowy;
Polityczne	<ul style="list-style-type: none"> • konflikty, niebezpieczeństwo, przemoc; • korupcja; • łamanie praw człowieka; 	<ul style="list-style-type: none"> • poczucie bezpieczeństwa; • wolność polityczna;
Społeczne i kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> • dyskryminacja etniczna i religijna; 	<ul style="list-style-type: none"> • łączenie rodzin; • migracja do krajów przodków; • brak zjawiska dyskryminacji;

Źródło: opracowanie własne na podstawie: K. Dreła, *Emigracja w XXI wieku – migracje pracowników*, [w:] E. Skrzypek, A. Soków (red.), *Zarządzanie kapitałem ludzkim w gospodarce opartej na wiedzy*, Instytut Wiedzy i Innowacji, Warszawa, 2009.

Istotną cechą migracji jest jej legalność lub nielegalność. M. Kiljański twierdzi, iż nielegalność migracji to wypadkowa dwóch elementów: restrykcyjnej polityki migracyjnej oraz braków w uregulowaniach prawnych dotyczących tej kwestii. Powszechnym zjawiskiem jest zakazywanie imigrantom pracy i pobytu w danym kraju. Autor zwraca uwagę na jakże istotny fakt dotyczący kwestii ekonomicznych. Uważa on, że powodem nielegalnych migracji jest przede wszystkim dysproporcja w rozwoju krajów oraz

zapotrzebowanie na tanią siłę roboczą⁶. Chęć szybkiego i łatwego zarobku rodzi zagrożenie związane z przemysłem i nielegalnym przekraczaniem granic.

W Unii Europejskiej zjawisko migracji nie słabnie, a nawet nabiera coraz większego znaczenia. Specjaliści z wielu nauk, takich jak: historia, ekonomia, czy geografia, obserwują zjawisko migracji, analizują fakty i na tej podstawie starają się przewidzieć dalszy rozwój sytuacji. Zdania dotyczące procesu migracji są dość podzielone, jedni uważają, że jest to poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa, inni zaś widzą w nim wielką szansę dla rozwoju gospodarczego, ekonomicznego, czy kulturowego. Zjawisko migracji niesie wielkie nadzieje, ale i poważne obawy o bezpieczeństwo międzynarodowe. Skutki procesu migracji wpływają na wiele elementów, takich jak rynek pracy, gospodarka, finanse, kwestie socjalne.

Wśród przeciwników migracji argumentami potwierdzającymi negatywny wpływ tego zjawiska są: złe warunki pracy, niższe płace, narażenie na rasizm, napięcia społeczne, koszty socjalne, nierówności w rozwoju społeczeństw.

Zwolennicy migracji szybko przedstawiają kontrargumenty twierdząc, że proces ten sprzyja walce z bezrobociem, daje możliwość poznania innych krajów, społeczeństw, wpływa na obniżenie cen usług i towarów, powiększa się również rynek zbytu, co prowadzi do rozwoju gospodarki międzynarodowej.

Na podstawie przedstawionych argumentów nie da się jednoznacznie potwierdzić, które podejście jest słuszne, gdyż proces migracji niesie zarówno wiele korzyści, jak i wiele zagrożeń.

Analiza literatury oraz własne obserwacje pozwalają na identyfikację korzyści i zagrożeń wynikających z wystąpienia zjawiska migracji. Przedstawiono je w tabeli 2.

Były Sekretarz Generalny ONZ, Kofi Annan, słusznie zauważył, że: *dopiero zaczynamy rozumieć, co należy uczynić, aby migracja w sposób stały służyła rozwojowi. Każdy z nas trzyma w ręku część układanki, jaką jest migracja, nikt jednak nie zna pełnego jej obrazu. Nadszedł czas, by wspólnie ją ułożyć. Jednak by móc czerpać korzyści ze zjawiska migracji, należy je wcześniej poznać i zrozumieć*⁷.

W ostatnich latach temat migracji nabiera coraz większego znaczenia. Zagadnienie to stanowi ważny element rozmów na arenie międzynarodowej. Wynika to z faktu, iż zjawisko migracji ze względu na swą dynamikę i intensywność wciąż wymusza zmiany w dotychczasowej polityce rządów, w tym rządów UE. Państwa Wspólnoty, chcąc uchronić się przed wieloma

⁶ M. Kilijański, *Migracje międzynarodowe – zarys współczesnych trendów migracyjnych*, [w:] M. Winiarski (red.), *Studenckie Prace Prawnicze, Administratywistyczne i Ekonomiczne*, t. 5, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław, 2008, s. 101.

⁷ Tamże, s. 97.

zagrożeniami wynikającymi z migracji, takimi jak: chaos organizacyjny oraz destabilizacja porządku publicznego, prawnego, czy społecznego, muszą wypracować konkretne rozwiązania prawne.

Tabela 2.

Korzyści i zagrożenia wynikające z migracji dla kraju emigracji i kraju imigracji

KRAJ EMIGRACJI	
POTENCJALNE KORZYŚCI	POTENCJALNE ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • zatrudnienie; • wyższy dochód; • szkolenie i edukacja; • możliwość poznania nowej kultury; • zdobycie wiedzy i dodatkowych umiejętności; • korzyści dla firm; • niższe bezrobocie; • budowanie międzynarodowej społeczności; • transfery pieniężne; • redukcja natężenia liczby ludności; 	<ul style="list-style-type: none"> • złe warunki pracy; • rasizm i dyskryminacja; • rozłąka z rodziną; • utrata wykwalifikowanej siły roboczej; • niedostatek siły roboczej; • problem z powracającymi nagle emigrantami; • zanik kultury i tradycji; • nierówność społeczna;
KRAJ IMIGRACJI	
POTENCJALNE KORZYŚCI	POTENCJALNE ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • usługi pozwalające kobietom na aktywność zawodową; • tańsze dobra i usługi; • możliwość awansu na stanowiska nadzorcze; • wzbogacenie, wiedzy i życia kulturalnego; • uzupełnianie niedoborów i tańsza siła robocza; • niższa inflacja; • kapitał zainwestowany przez imigrantów; 	<ul style="list-style-type: none"> • konkurowanie o miejsca pracy; • niższe płace; • tworzenie się gett imigrantów; • uzależnienie od obcej siły roboczej w niektórych dziedzinach; • napięcia społeczne; • koszt usług finansowanych z budżetów publicznych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: J. Oczi, *Migracyjne efekty integracji Polski z Unią Europejską*, Ministerstwo Polityki Społecznej, Rynek Pracy 4(124)/2002.

Unia Europejska stoi przed dużym wyzwaniem, ponieważ ze względu na swą specyfikę jest szczególnie narażona na szereg zagrożeń wynikających z procesów migracyjnych. Aby przeciwdziałać tym zagrożeniom, organizacja ta powinna podejmować działania, które będą gwarantowały bezpieczeństwo państw członkowskich oraz ich obywateli.

Analizując treść *Europejskiej Strategii Bezpieczeństwa*, łatwo zauważyć, że UE dostrzega problem, jakim jest migracja, i deklaruje podjęcie działań w celu ograniczenia jej negatywnych skutków.

Problem migracji (legalnej i nielegalnej) przez lata nie należał do czołowych problemów Unii Europejskiej. Państwa członkowskie same kształtowały zasady postępowania w postaci odrębnej polityki zgodnie z interesem narodowym. Na zmianę stanowiska Wspólnoty w tej kwestii miały wpływ takie czynniki, jak: powstanie strefy Schengen⁸ oraz rosnąca po 1989 r. liczba migrantów. Polityka Wspólnoty wobec migracji pierwotnie była dość surowa – imigranci byli traktowani jedynie jako osoby niepożądane lub chcące uzyskać azyl. Wyżej wymienione czynniki oraz rosnący deficyt siły roboczej w poszczególnych państwach członkowskich stał się impulsem do stworzenia uregulowań w zakresie migracji. Komisja Europejska przedstawiła dwutorowe podejście do migracji:

- rozpoczęła pracę nad regulacjami prawnymi w zakresie omawianego problemu,
- wzywała do rozwijania polityk narodowych w zakresie migracji⁹.

Za główny cel integracji europejskiej od 1957 r. uznaje się swobodny przepływ ludności. W traktatach rzymskich został on zidentyfikowany jako fundament wspólnoty. Takie podejście zaprezentowano również w art. 79 i 80 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE). Nie przewidywał jednak żadnych kompetencji członków Wspólnoty w zakresie polityki migracyjnej. Układ z Schengen był pierwszym dokumentem, który wspominał o polityce imigracyjnej – współpraca organów celnych, policyjnych, zwalczanie nielegalnej migracji, dostosowywanie polityk wizowych do ustanowionych uniwersalnych zasad. Kolejnym dokumentem przewidującym kwestie migracji jest Jednolity Akt Europejski (1986), według którego do 1992 r. miał powstać rynek wewnętrzny o swobodnym przepływie towarów, usług i ludzi. Zmiany przyniósł dopiero Traktat o Unii Europejskiej (1992), który zawierał postulaty włączenia grup roboczych w ramy instytucjonalno-prawne Wspólnot. Polityka imigracyjna jest jedną z polityk realizowanych w ramach III filaru UE – na podstawie Traktatu z Maastricht. W jej skład wliczane są polityka azylowa, wizowa, swobodny przepływ towarów i usług. Przełomowym momentem w zakresie wyżej wymienionych polityk jest ratyfikacja Traktatu Amsterdamskiego (1999). Głównymi postanowieniami dokumentu są:

- utworzenie wspólnej polityki imigracyjnej w ramach obszaru wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości;
- przeniesienie problemów związanych z migracją do filaru I;

⁸ Układ z Schengen zawarło w 1980 roku pięć państw członkowskich (Belgia, Francja, Niemcy, Luksemburg i Holandia) w miasteczku Schengen, od którego pochodzi jego nazwa. Głównym zadaniem miało być stworzenie obszaru bez granic wewnętrznych. Umowa została uzupełniona w 1990 r, weszła w życie 1995 r. Wymienione państwa zniosły kontrole na granicach wewnętrznych, ustanawiając jedną zewnętrzną granicę Wspólnoty.

⁹ A. Konarzewska, *Migracyjne problemy Unii Europejskiej*, www.bbn.gov.pl/download/1/930/rap5migracyjneproblemy.pdf [dostęp: 30.04.2015].

- kwalifikowana większość zamiast zasady jednomyślności w procesie decyzyjnym¹⁰.

Efektom Traktatu Amsterdamskiego był szczyt w Tampere, który odbył się w dniach 15-16 października 1999 r. Skupiono wówczas uwagę na potrzebach: ujednoczenia procedur azylowych, wsparcia państw, które są źródłem największej ilości imigrantów, zapewnienia obywatelom UE swobodniejszego dostępu do wymiaru sprawiedliwości¹¹.

Od początku 2000 r. wydano kilkanaście dyrektyw, komunikatów i inicjatyw w zakresie problemu migracji. W ostatnim traktacie, który wnosił pewne zmiany w zakresie polityki migracyjnej, za cel swej polityki imigracyjnej UE przyjęła *zapewnienie (...) skutecznego zarządzania przepływami migracyjnymi, sprawiedliwego traktowania obywateli państw trzecich przebywających legalnie w państwach członkowskich, a także zapobieganie nielegalnej imigracji i handlowi ludźmi oraz wzmocnienie ich zwalczanie*¹².

Aktualnie państwa członkowskie są odpowiedzialne za nakreślenie procedur, które muszą spełnić przyjeżdżający, aby przekroczyć granicę danego państwa. Wyznaczają również poziom migrantów, których mogą przyjąć w celach zarobkowych. Aby ujednoczyć i uwspólnić krajowe strategie, UE utworzyła pewnego rodzaju system zarządzania imigracją. Na ten cel wydzielono znaczne środki finansowe, które ogólnie miały zostać przeznaczone na integrację obywateli i odsyłanie nielegalnych imigrantów. Tabela 3 przedstawia podział środków unijnych na cele związane z zarządzaniem imigracją.

Coraz poważniejszym problemem UE są nielegalne migracje, stąd mnogość inicjatyw Wspólnoty na rzecz zwalczania tego zjawiska. W 2002 roku Rada Ministrów UE przyjęła *Plan zwalczania nielegalnej imigracji oraz handlu ludźmi na obszarze Unii Europejskiej*. Przewidywał on wprowadzenie metody zwalczania imigracji uznane przez KE za słuszne. Identyfikuje 6 obszarów działania na rzecz zwalczania nielegalnej migracji, tj.:

1) polityka wizowa – przykładem inicjatywy działającej w obrębie wymienionej polityki jest stworzenie Wizowego Systemu Informacyjnego powołanego w 2004 r.; system ten jest udoskonalany o nowe procedury i warunki wymiany informacji;

2) infrastruktura umożliwiająca wymianę informacji, współpracę i koordynację działań krajów członkowskich – utworzenie instytucji mającej na celu koordynowanie baz danych dotyczących ruchów migracyjnych – ICO-Net powołany w 2005 r.;

¹⁰ Traktat Amsterdamski, 2 października 1997, https://polskawue.gov.pl/files/polska_w_ue/prawo/traktaty/Traktat_amsterdamski.pdf [dostęp: 16.04.2015].

¹¹ M. Pacek, M. Bonikowska, *Unijna droga do wspólnej polityki migracyjnej w kontekście debaty o przyszłości Wspólnot*, www.ce.uw.edu.pl/pliki/pw/art-pace-bonik.pdf [dostęp: 20.04.2015].

¹² http://oide.sejm.gov.pl/oide/index.php?option=com_content&view=article&id=14804&Itemid=946 [dostęp: 20.04.2015].

3) ochrona granic – inicjatywą, która odgrywa największe znaczenie w ochronie granic wspólnoty jest powołana na mocy rozporządzenia RE 2007/2004 Europejska Agencja Zarządzania Współpracą na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich (FRONTEX);

4) współpraca służb policyjnych (działania głównie w ramach Europolu) mająca na celu wzmocnienie ich współpracy;

5) prawo kryminalne a obcokrajowcy – inicjatywy powoływane w zakresie tej grupy służą wsparciu ścigania i karania przestępców w zakresie działań kryminalnych;

6) polityka powrotu oraz readmisji – dwa dokumenty realizujące tę politykę tj. zielona księga oraz komunikat dotyczący wspólnotowej polityki readmisji i nielegalnych rezydentów; ich efektem był przyjęty *Plan działania w sprawie readmisji*¹³.

Tabela 3.

Podział środków unijnych przeznaczonych na zarządzanie imigracją

NAZWA	LATA	KWOTA (mld €)	CELE
Fundusz Azylu, Migracji i Integracji	2014-2020	3,137	<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie legalnej imigracji do państw członkowskich UE; • doskonalenie uczciwych i efektywnych strategii powrotów imigrantów, co pomoże zwalczać nielegalną imigrację; • solidarne wspieranie tych państw członkowskich UE, do których napływa najczęściej imigrantów i osób poszukujących azylu, przez pozostałe państwa członkowskie; • wzmocnienie i rozbudowywanie wspólnego europejskiego systemu azylowego dzięki zapewnieniu skutecznego i jednolitego stosowania przepisów UE.

Źródło: opracowanie na podstawie: *Migracja i azyl*, http://europa.eu/pol/pdf/flapbook/pl/migration_pl.pdf [dostęp: 22.04.2015].

W komunikacie w 2006 r. Komisja zidentyfikowała 8 obszarów związanych z nielegalną imigracją. W porównaniu z sześcioma poprzednimi pojawiła się po raz pierwszy współpraca z krajami trzecimi. Inicjatywy podej-

¹³ W. Bąba, *Działania Unii Europejskiej na rzecz przeciwdziałania zjawisku nielegalnej imigracji*, [w:] H. Tender-Właszczuk (red.), *Ewolucja i ocena funkcjonowania trzeciego wymiaru Unii Europejskiej*, Kraków, 2009, s. 72-79.

rowadzone w tym obszarze to wspólne patrole graniczne, nadzór elektroniczny, działanie w stanach nadzwyczajnych. Drugim nowym obszarem jest zwalczanie handlu ludźmi. Podejmowane działania są zgodne z *Planem działania w dziedzinie dobrych praktyk, standardów i procedur dotyczących zwalczania i zapobiegania handlu ludźmi*, przyjętym przez Radę Unii Europejskiej 1 grudnia 2005 r. Nowym obszarem jest również działalność na rzecz zwalczania nielegalnego zatrudnienia, legalizacja pobytu nielegalnych imigrantów oraz ocena prowadzonej polityki¹⁴.

W tabeli 4 przedstawiono wybrane agencje, które działają na rzecz walki z problemami związanymi z migracją.

Tabela 4.

Podział środków unijnych przeznaczonych na zarządzanie imigracją c.d.

NAZWA		LATA	KWOTA (mld €)	CELE
Program solidarność i zarządza- nie prze- pływami migracyj- nymi	Fundusz Granic Zewnętrznych	2007- 2013	4	<ul style="list-style-type: none"> • inicjatywy państw członkowskich UE, które służą ułatwieniu integracji imigrantów ze społeczeństwami; • inicjatywy, które podnosiły jakość informacji dla nielegalnych imigrantów na temat pomocy udzielanej w razie dobrowolnego powrotu oraz na temat zagrożeń; • przeciwdziałanie nielegalnej migracji.
	Europejski Fundusz Powro- tów Imigrantów			
	Europejski Fun- dusz na rzecz Uchodźców			
	Europejski Fun- dusz na rzecz Integracji Oby- wateli Państw Trzecich			

Źródło: opracowanie na podstawie: *Migracja i azyl...*

Niemniej jednak, trafnym kierunkiem w walce z nielegalną migracją jest współpraca państw Wspólnoty z krajami poza nią. W źródłach unijnych pojawiają się cele, do których wspólnota powinna dążyć na drodze współpracy i porozumienia. Należą do nich:

- poprawa organizacji legalnej migracji i wspieranie zarządzania mobilnością;
- zapobieganie nielegalnej migracji i tworzenie środków przeciwdziałania temu zjawisku; optymalizacja wpływu migracji na rozwój;

¹⁴ W. Bąba, *Działania...*, s. 75-79.

- promowane ochrony międzynarodowej i wzmacnianie zewnętrzne-go wymiaru polityki azylowej¹⁵.

Cele te są realizowane za pomocą wymienionych instrumentów prawnych (umów, aktów czy rozporządzeń); działalność agencji powołanych z inicjatywy państw Unii czy też instrumentów politycznych, takich jak dialog polityczny, czy wymiana dobrych praktyk. W tabeli 5 zostały przedstawione agencje UE, które działają na rzecz walki z problemami związanymi ze zjawiskiem migracji.

Tabela 5.

Wybrane agencje działające na rzecz walki z problemami migracyjnymi

NAZWA AGENCJI	SKRÓT	POCZĄTEK DZIAŁALNOŚCI	GŁÓWNY CEL
Agencja Zarządzania Współpracą na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich	FRONTEX	2005	Zintegrowane zarządzanie granicami zewnętrznymi Unii Europejskiej
Europejska Sieć Migracyjna	EMN	2008	Dostarczanie informacji na temat migracji i azylu
Europejskie Kolegium Policyjne	CEPOL	2005	Współpraca policyjna i sądowa w sprawach karnych
Europejski Urząd Wsparcia w Dziedzinie Azylu	EASO	2011	Zacieśnianie współpracy między państwami członkowskimi w zakresie azylu
Europejska Służba Działań Zewnętrznych	ESDZ	2009	Pomoc konsularna i dyplomatyczna dla obywateli UE
Europejska Agencja Bezpieczeństwa Morskiego	EMSA	2002	Działania na rzecz bezpieczeństwa na morzu
Europejska Agencja Obrony	EDA	2004	Działania na rzecz bezpieczeństwa europejskiego
Europejska Jednostka Współpracy Sądowej	EUROJUST	2002	Działania na rzecz przestępczości transgranicznej i zorganizowanej
Europejski Urząd Policji	EUROPOL	1999	Działania na rzecz przestępczości transgranicznej i zorganizowanej

Źródło: opracowanie na podstawie: <http://frontex.europa.eu/partners/internationalorganisations/> [dostęp: 30.04.2015].

¹⁵ *Migracja i azyl....*

Współpraca policyjna, sądowa, informacyjna staje się kluczową kwestią w zmniejszaniu skutków nielegalnych migracji lub przestępczości zorganizowanej. Aktywność w dziedzinie bezpieczeństwa europejskiego jest podejmowana na płaszczyźnie europejskiej przez agencje unijne. Podejmują one jednak współpracę z organizacjami międzynarodowymi o charakterze uniwersalnym, takim jak: Międzynarodowa Organizacja Pracy, Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Nauki, Oświaty i Kultury (UNESCO), Fundusz Narodów Zjednoczonych Pomocy Dzieciom (UNICEF) oraz Fundusz Narodów Zjednoczonych na Rzecz Kobiet (UNIFEM). Unia Europejska stara się aktywnie walczyć z problemami związanymi z migracją, jednak skala problemu jest dość duża. Dynamika migracji na kontynencie europejskim jest wysoka, a sam proces nie do zatrzymania, nie zmienia to faktu, iż działania UE w tym zakresie są pożądane.

Bibliografia

1. Drela K., *Emigracja w XXI wieku – migracje pracowników*, [w:] *Zarządzanie kapitałem ludzkim w gospodarce opartej na wiedzy*, Instytut Wiedzy i Innowacji Warszawa, 2009.
2. Kaczmarczyk P., *Migracje zarobkowe Polaków w dobie przemian*, Wyd. Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, 2005.
3. Kilijański M., *Migracje międzynarodowe – zarys współczesnych trendów migracyjnych*, [w:] Winiarski M. (red.), *Studenckie Prace Prawnicze Administratywistyczne i Ekonomiczne*, t. 5, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław, 2008.
4. Nowak E., *Zarys teorii bezpieczeństwa narodowego*, Difin, Warszawa, 2011.
5. Oczki J., *Migracyjne efekty integracji Polski z Unią Europejską*, Ministerstwo Polityki Społecznej, Rynek Pracy 4(124)/2002.
6. Sakson A., *Migracje – fenomen XX i XXI wieku*, Przegląd Zachodni 2/2008.
7. Stańczyk J., *Współczesne pojmowanie bezpieczeństwa*, Instytut Studiów Politycznych PAN, Warszawa, 1996.
8. Tendera-Właszczuk H. (red.), *Ewolucja i ocena funkcjonowania trzeciego wymiaru Unii Europejskiej*, Kraków, 2009.

Źródła internetowe

1. <http://frontex.europa.eu/partners/international-organisations/>.
2. http://oide.sejm.gov.pl/oide/index.php?option=com_content&view=article&id=14804&Itemid=946.
3. <http://sjp.pl/migracja>.
4. Konarzewska A., *Migracyjne problemy Unii Europejskiej*, www.bbn.gov.pl/download/1/930/rap5migracyjneproblemy.pdf.
5. *Migracja i azyl*, http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/pl/migration_pl.pdf.
6. Pacek M., Bonikowska M., *Unijna droga do wspólnej polityki migracyjnej w kontekście debaty o przyszłości Wspólnot*, www.ce.uw.edu.pl/pliki/pw/art-pace-bonik.pdf.
7. Traktat Amsterdamski, 2 października 1997, https://polskawue.gov.pl/files/polska_w_ue/prawo/traktaty/Traktat_amsterdamski.pdf.

OVERVIEW OF INITIATIVES FOR THE EUROPEAN UNION'S SECURITY IN THE LIGHT OF THE MIGRATION PROBLEM

Abstract: One of the key problems and challenges for the European Union's security are international migration movements. They pose a threat against economic, social and ecological security. In the literature of the subject matter there are numerous publications relating to the widely understood problem of migration and its influence on the European Union's security. However, there is no comprehensive analysis or assessment of these initiatives which include establishing new bodies and institutions dealing with the problem of migration in the EU as well as seeking new undertaking aiming at limiting migration and its consequences.

Migration movements play a significant role in the European Union's functioning and bring about both positive and negative effects. The EU faces a serious challenge which is to develop legal and organizational solutions which will improve the management of migration flow, which in turn will translate into higher security level of this organization.